

Lisää ja monimuotoisempaa luomusiementä

Luomusiementuotannon fokusryhmä

Luomu lentoon Kaakkois-Suomessa -hanke

Talvi 2019-2020

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

Sisältö

- Ryhmän tavoitteet
- Luomusiementuotannon nykytilanne
- Uuden luomuasetuksen tuomat muutokset & mahdollisuudet
- Yhteys siemenlakiin
- Tavoitteet ja toimenpiteet

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

Ryhmän tavoitteet ja työ

- Tavoitteena oli ymmärtää mitä uusi luomuasetus merkitsee luomusiementen käytölle ja tuotannolle.
 - Mitä mahdollisuuksia ja uhkia se tuo?
 - Millaisia toimenpiteitä tulisi tehdä mahdollisuuksien hyödyntämiseksi ja uhkien torjumiseksi?
 - Kirkastaa viljelijöille suunnattua viestiä uudesta luomuasetuksesta.
- Ryhmä kokoontui neljä kertaa 5.12.2019 – 24.2.2020.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

Luomusiementuotannon nykytilanne

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

Luomuviljelyssä käytetty kylvösiemen

- 1. Sertifioitu luomusiemen:** osuus vuosittain noin 15-25 %
 - Suomessa sertifioitu, määrät tilastoista
- 2. Tavanomainen siemen ELY-keskuksen luvalla:** osuus noin 15-25 %
 - Luvalliset määrät tarkasti tiedossa
- 3. Muu siemen:** määrä tuntematon, mutta käyttöosuus noin 50-65 %
 - TOS eli itse tuotettu luomusiemen, noin 45-55 %
 - tavanomainen siemen yleisellä luvalla, noin 5-10 %
 - Harmaa siemen, esim. siemeneksi käytetty, ostettu luomurehvilja, noin 3-5 %
 - Luomusiemenen tuonti (ei ole tilastoitu erikseen), arvio noin 1 %.

→ **Yhteensä luomutuotetun siemenen osuus on noin 60-70 %.**

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

Osuus kylvetystä luomualasta, jolle sertifioitu luomusiemen riittää

Laji	Riittävyys alasta
Herne	28%
Ohra	34%
Rypsi	34%
Härkäpapu	23%
Syysruis	19%
Kaura	15%
Vehnä (syys ja kevät)	15%

(Ruokaviraston arvio, prosenttia keskimäärin (vuosina 2013 -2018))

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

Luomusiementä käytetään ja tuotetaan liian vähän.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

Luomusiemenen käyttö

- Sertifioitua luomusiementä käytetään Suomessa vähemmän kuin monissa muissa maissa (Liveseed-projekti).
- Käytön merkittäviä esteitä ovat rajoittunut lajikevalikoima, siemenen huono saatavuus ja siemenen hinta.
- Käytetään laajasti TOS-siementä (=tuottajan omaa siementä).
- Sertifioidun kylvösiemen käytön osuus suurin piirtein samalla tasolla kuin tavanomaisessa tuotannossa.
- Korsi- ja palkoviljojen luomusertifioitu siemenviljelyala oli 3000 ha vuonna 2019, kasvanut suurin piirtein samaan tahtiin kuin viljelyala, nurmisiemenillä hitaammin n. 1300 ha.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

Uuden luomuasetuksen tuomat muutokset ja mahdollisuudet

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

Uuden luomuasetuksen (2018/848)* lisäysaineistoa koskevat tavoitteet

- Tavoite: Edistää luomusiemenen käyttöä
 - Tarkoitus tiukentaa poikkeuslupamenettelyjä ja vähentää tulkintamahdollisuuksia koskien tavanomaisen lisäysaineiston käyttämistä.
- Tavoite: Edistää luomuun soveltuvan lisäysaineiston käyttöä
 - Asetus luo kaksi uutta tapaa tuottaa luomuun soveltuvaa lisäysaineistoa ("luomukasvinjalostus" ja "luonnonmukainen monimuotoaineisto").

* Asetus astuu voimaan 1.1.2021.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

Keskeisimmät muutokset

- Tavanomaisesti tuotetun siemenen poikkeusluvut päättyvät vuonna 2035.
- Uusia mahdollisuuksia tuottaa luomutuotantoon soveltuvaa lisäysaineistoa.
- Lisäysaineiston, kuten kylvösiemenen tuotantoon aletaan soveltaa 12 kk:n siirtymäaikavaatimusta.
- EU:n laajuinen digitaalinen lisäysaineistorekisteri tulee käyttöön.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

Eroon tavanomaisesti tuotetun siemenen käytöstä

- Mahdollisuus myöntää poikkeuslupia tavanomaisen siemenen käytölle päättyy 31.12.2035.
 - Komissio voi 1.1.2028 jälkeen päättää tiukemmasta aikataulusta tai pidentää sitä.
- Jos luomusiementä ei ole saatavilla, viranomaiset voivat edelleen antaa koko Suomea koskevan yleisen luvan tavanomaisen siemenen käyttöön, mutta tähän käytäntöön tulee muutoksia, jotka tarkentuvat myöhemmin.
- Elektroninen lisäysaineistorekisteri parantaa tietoa luomusiemenerien saatavuudesta.

Siirtymävaiheen lisäysaineisto

- Nykyisen asetuksen mukaan yksivuotinen kasvi tuottaa luomusiemeniä jo ensimmäisen siirtymävaihevuoden pelloilla eli SV1-vuotena.
 - Varsinaista ”**siirtymävaiheen lisäysaineistoa**” ei siis ole ollut.
- Uudessa asetuksessa yksivuotisen kasvin lisäysaineistolle tulee 12 kk vähimmäissiirtymäaika, joten kasvi tuottaa siirtymävaiheen luomusiementä vasta SV2-vuotena.
- SV1 on tavanomaista, joten sen käyttöön vaaditaan poikkeuslupa. Siirtymävaiheen siemen (SV2) on luomussa hyväksytty, ja voidaan käyttää TOS-siemenenä ilman lupaa.
- HUOM! Siirtymäaika lasketaan 12 kk ennen sadonkorjuuta, ei kylvöä
 - Jatkossa lohko kannattaa siirtää luomuun ja aloittaa siirtymävaihe heti kun luomussa kiellettyjen aineiden käyttö on lopetettu.

Muutokset siemenviljelyyn

- Kantasiemen saa edelleen olla tavanomaista, mutta sen tulee olla kemiallisesti peittaamatonta.
- Siirtymäsäädösten muutos koskee myös sertifioidun luomusiemenen tuotantoa.
- Siirtymävaiheen sertifioitua siementä (SV2) voi myös ilmoittaa lisäysaineistorekisteriin. Luomusiemenen ostajan on kuitenkin ensisijaisesti käytettävä luomusiementä, joten siirtymävaiheen sertifioitua siementä voi käyttää vain jos luomusiementä ei ole saatavissa.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

Uusia tuulia luomujalostukseen

- Luomuviljelyyn tarvitaan luomutuotantoon hyvin soveltuvia taudin ja tuholaisen kestäviä, satovarmoja lajikkeita.
- Luomussa keskeistä monimuotoisuuden, myös geneettisen monimuotoisuuden, ylläpito.
- Luomujalostuksessa voi olla myös muita erityisiä luomuun soveltuvia tavoitteita liittyen esimerkiksi maku-, leivonta- ja rehustusominaisuuksiin.
- Siksi kaksi uutta lisäysaineistovaihtoehtoa:
 - Luomulajike
 - Luomumonimuotoaineisto

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

Luomusiementä eri lähtökohdista

	Tavanomainen lajike	Luomu monimuotoaineisto	Luomulajike
Kuvaus	Virallisella lajikelistalla esiintyvä lajike, jonka tavanomaisesti tuotetusta kantasiemenestä tuotetaan sertifioitua luomusiementä. Myös rekisteröidyt alkuperäislajikkeet kuuluvat tähän.	Saman lajin yksilöistä koostuva aineisto, joka sisältää geneettistä vaihtelua niin paljon, että ei ole yhtenäinen lajike. Ei ole maataislajike eikä vanha kauppalajike	Luomutuotantoon luomuolosuhteissa jalostettu lajike. Sisältää suurta geneettistä monimuotoisuutta.
Soveltuvuus luomuun	Virallisissa lajikekokeissa ei testata lajikkeen viljelyarvoa luomussa.	Monimuotoaineisto on tuotettu luomuolosuhteissa.	Jalostetaan luomuolosuhteissa.
Siemenen saatavuus	Nykyisin tarjolla oleva sertifioitu luomusiemen.	Rekisteröinti luomulisäysaineistoksi voidaan käynnistää 2021.	Keskeneräinen ohjeistus. Tarjontaa ehkä 2020-luvun loppupuolella.

Luomu- ja siemensäädösten yhteensopivuus

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

Luomu- ja siemenlain säädökset eri lisäysaineistoissa

	Tavanomainen lajike	Luomulajike	Luomu monimuotoaineisto
Luomulainsäädäntö	Tavanomaisesta, peittaamattomasta kantasiemenestä tuotetaan luomuviljelyssä luomusiementä.	Luomutuotantoon luomuosuhteissa jalostettu lajike, joka on monimuotoinen, mutta silti tunnistettava, erottuva ja pysyvä.	Aineisto, joka on saatu aikaan esim. risteyttämällä useita lajikkeita/aineistoja luomuosuhteissa, tai se on peräisin viljelypaikalta, jossa se on saanut sopeutua olosuhteisiin vähintään kuuden vuoden ajan. Tunnistetaan jalostajan kuvauksen perusteella (historia, käytetyt menetelmät ja keskeiset ominaisuudet). Toimittaja tekee ilmoituksen Ruokavirastolle, joka rekisteröi sen. Vain rekisteröidystä aineistosta voi tuottaa kylvösiementä ja pitää kaupan.
Siemenlaki	Lajike on virallisella lajikelistalla (DUS ja viljelyarvo testaukset). Siemenviljelyksillä viljelytarkastukset sekä siementarkastukset, joiden perusteella siemenerälle myönnetään vakuustodistus.	Komissio käynnistää 7 vuotisen kokeen, jonka tarkoitus on auttaa luomulajikkeiden ominaisuuksien sekä tuotanto- ja markkinointiehtojen laatimisessa (2021-2028). Haasteena voi olla DUS-vaatimukset >< monimuotoisuus	Aineiston tulee täyttää vaatimukset itävyyden ja terveyden suhteen ja siinä tulee olla soveltuva vakuustodistus.

Tavoitteet ja toimenpiteet

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

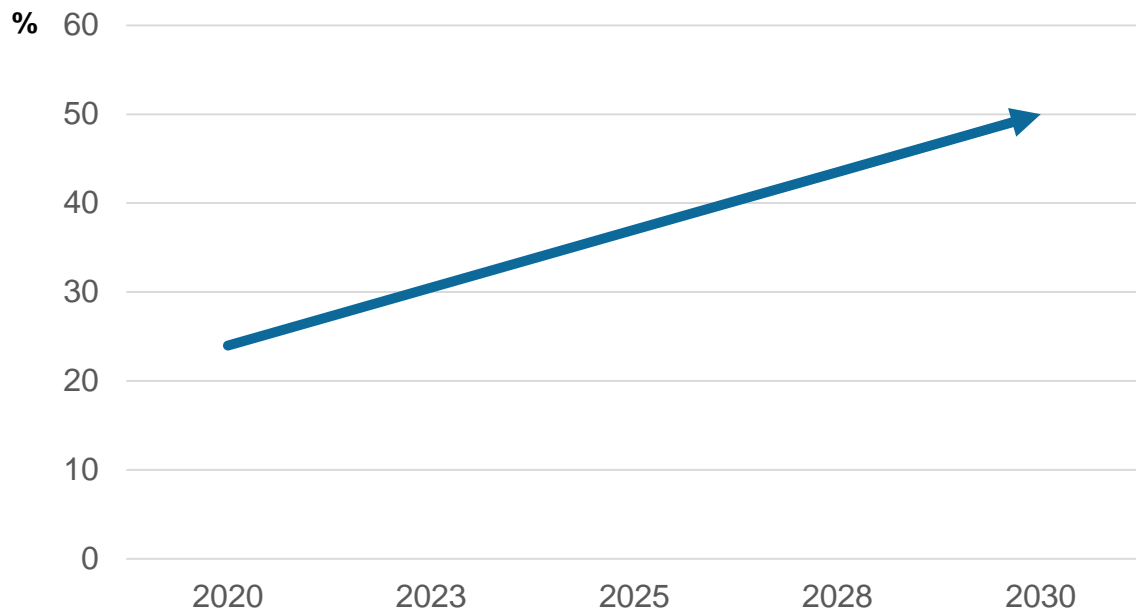
Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

Tuplataan luomusiemenen käyttö

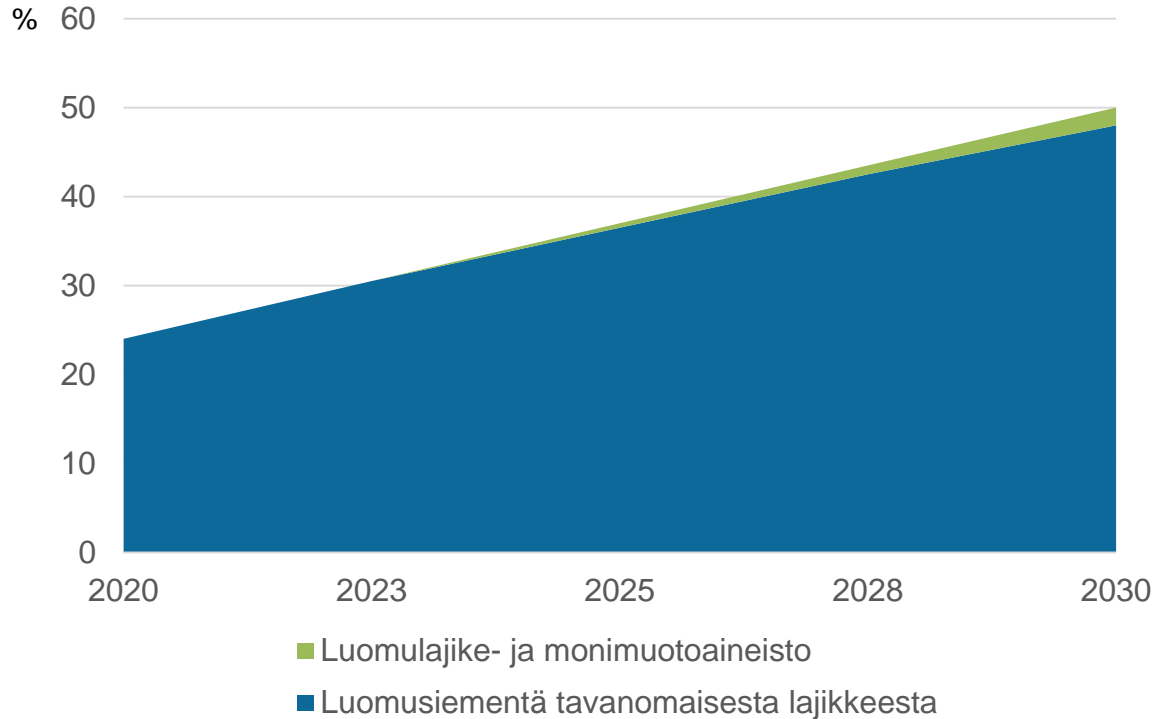

→ Sertifioidun luomusiemenen osuus luomutilojen käyttämästä kylvösiemenestä.

Sertifioidun luomusiemenen osuus luomutilojen käyttämästä kylvösiemenestä on nyt noin 24 %.

Tavoite:
Kylvösiemenestä 50 % on sertifioitua luomusiementä vuonna 2030.

Sertifioidun siemenen osuus

Valtaosa luomusiemenistä tuotetaan ”tavislajikkeista” – luomuvaihtoehdot vasta alkutaipaleella.

Strategia

1. Tuplataan sertifioidun luomusiemenen tuotanto.
2. Motivoidaan sertifioidun luomusiemenen käyttöön.
3. Edistetään luomulajikkeiden ja monimuotoaineistojen tarjontaa.
4. Luodaan luomusiementuotantoa tukevat järjestelmät.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

Tuplataan luomusiementuotanto

- Lisää luomusiementuotantoa tavanomaisista, useista lajikkeista
 - Lisätään luomusiemenen sopimustuotantoa (siemenkauppa).
 - Nyt luomusiementuottajia n. 150 kpl - tuplataan määrä.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

Parannetaan luomusiementuotannon osaamista

- Luomusiemenopas (ProAgria)
- Erillinen siementuotannon koulutushanke ja/tai luomusiementuotanto vahvasti mukaan nykyisiin luomuhankkeisiin
- Luomusiementuottajien yhteistyön edistäminen (hankkeisiin luomusiemenryhmät)
- Levitetään hyviä käytäntöjä ja siementuotannon onnistumisia (neuvonta)
- Vaikutetaan luomusiementuen saamiseksi osaksi CAP:ia (etujärjestöt)
- Tarkennetaan siementuotannon ohjeita luomuun sopivaksi, esim. lisäys seoskasvustoina (Ruokavirasto)

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

Motivoidaan luomusiemenen käyttöön

- Tehdään luomun lajikekokeiden tulosten yhteenveto. (Luke)
- Lajikekokeiden yhtenäistäminen luotettavan tiedon saamiseksi lajikkeiden soveltuvuudesta luomuun.
- Lajikekokeisiin mukaan myös rekisteröitävät alkuperäislajikkeet. (Luke)
- Em. tulosten hyödyntäminen neuvonnassa ja siementen markkinoinnissa. (ProAgria ja siemenkauppa)
- Sähköinen haku eräkohtaisille luville parantaa yhtenäisten lupaperusteiden noudattamista ja seuranta ja osaltaan vähentää tavanomaisen siemenen käyttöä.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

Edistetään luomulajikkeiden ja monimuotoaineistojen tarjontaa

- Nykytilanteen selvittäminen, esim. opinnäytetyöt.
- Kehitetään monimuotoaineistoon liittyviä käsitteitä myönteisiksi, helposti ymmärrettäviksi ja omaksuttaviksi. Esim. luonnonmukainen monimuotoinen aineisto – vehnä -> monimuotovehnä. (Ruokavirasto ja ala yhdessä)
- Monimuotoisen luomusiementuotantoalan yhteistyön organisoituminen ja kehitysstrategian laatiminen (selvityshanke).
- Lainsäädäntö ja sen mukaisten ohjeiden selkeyttäminen, mukaan tarkasteluun myös hukkakaurasäädökset (MMM, Ruokavirasto).
- Komission koe luomulajikkeista Suomeen (hakemus EU:lle; Luke, HAMK/Mustiala).

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

Luodaan luomusiementuotantoa tukevat järjestelmät

- Tutkimustoiminta luonnonmukaisen tautitorjunnan kehittämiseksi ja luomusiemenen hyötyjen kirkastamiseksi. (Luomuinstituutti, Luke)
- Luomun lajiketoimikunnan perustaminen. Sen tehtävänä on arvioida koetoiminnan tuloksia sekä julkaista suosituksia lajikkeiden soveltumisesta luomutuotantoon. (Luke)
- Luomusiementuotannon kehityksen seuranta (Määrä ja laatu):
Ruokavirasto, VYR, Luke
- Selvitys luomusiementen vientimahdollisuuksista.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

Kiitokset

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PRO LUOMU

